

Abonyi Árpád:

A SUBA

Volt egyszer egy öreg pásztor, aki olyan öreg volt, hogy járni sem tudott. Fiai őrizték helyette a nyáját, azok készítettek ételt és hordottak vizet a forrásból.

Egy napon az öreg pásztor magához szólította fiait: Marcit és Jánost. Mindketten szép, sudár legények, dolgosok, istenfélők, szófogadók, az öreg pásztor olyan gazdagnak is érezte magát, akár egy király.

Mondom, magához szólította őket, azután nagy szeretettel megsimogatta az arcukat és halk, de jól érthető hangon ezeket mondta:

– Isten úgy akarja, kedves fiaim, hogy én még ma elhagyjam ezt a földi világot, amelyen Isten oly sok esztendőt engedett megélnem. Érzem, hogy meghalok; ti azonban ne búsuljatok az én halálom miatt, mert én már olyan öreg és törődött vagyok, hogy csak hálával fogadhatom az Úrnak jóságát, amellyel magához szólítja vén szolgáját és fölmenti őt a világi terhektől. Egész életemben igaz ember voltam, nem panaszkodtam a szegénység miatt, amelyet Isten bölcs akaratára földi vándorlásomban társamul rendelt és nem kívántam a gazdagok kincseit, mert tudtam, mert láttam, mert sokszor tapasztaltam, hogy a kincsekkel rendesen a *hiúság* is együtt szokott járni, a hiúság lába nyomában az *önzés*, az önzés lába nyomában pedig a *pusztulás*, amelytől óvjon meg mindeneket az Úr. Hallgassatok reám! Boldogan s nagy nyugalommal hunyom le örökös álmra a szemeimet, mert kedvem tellett bennetek és tudom, hogy ti megmaradtok atyátok nyomdokaiban. Kincseket nem gyűjtöttem, édes fiaim. Minden vagyonkám az a suba, amott a szegen, amelyet félrerakott filléreim árán vettem, és amelyet most, íme, nektek hagyományozok. Használjátok egyenlő mértékben és meg fog védeni eső ellen, szél ellen, hideg ellen. Fogadjátok meg tanácsomat most és mindörökké, ámen!

E szavak után megcsókolta fiait az öreg pásztor, elmondá igaz áhítattal a Miatyánkot s mire az imának vége volt, Istennek ajánlotta lelkét és kiszenvedett.

A fiúk nagy fájdalommal állották körül atyjuk halotti ágyát, imádkoztak, azután kiválasztottak az erdőség szélén egy hatalmas királyfenyőt és másnap ennek a fának a tövébe eltemették.

Azután éltek, éldegéltek, mint eddig, napról-napra. Marci csak úgy szerette Jánost, mint atyjuk életében és János is mindent elkövetett, hogy testvére meg legyen elégedve az ő szeretetével. Szóval: messze földön sem lehetett volna külön két testvért találni, mint ők.

Úgy osztották be a dolgot, hogy egyik nap Marci veszi föl a subát és őrzi a nyáját, másik nap János. Amelyik otthon maradt, az ebédet készített és tisztán tartotta a kunyhót.

Egy nap Marcira került a sor; fölvette tehát a subát, elbúcsúzott öccsétől és kiment az erdőbe a nyáj után. Alig, hogy ott járt-kelt, egyszer csak kettéváltak a közeli bokrok és kilépett onnan az uraság, akinek atyjuk halála után mindketten szolgálatában álltak.

– Jó reggelt, Marci! – mondotta barátságosan az uraság, ki nyilván vadászni jött az erdőbe, mert fegyver volt a vállán.

– Adjon Isten! – köszönt a legény, leemelte tisztességtudással a kalapját is.

– Hol van az öcséd, fiam?

– Otthon maradt, kérem alássan; ma én őrzöm a nyáját.

– Helyes, helyes! De nini! Milyen szép subád van. Hol vetted?

– Nem vettem, uram; az édesapánké volt, úgy maradt reánk.

– Gyönyörű suba! Sok földet bejártam, de ilyen szép subát még sehol sem láttam, mint ez. Úgy áll rajtad, mintha reád öntötték volna. Szép szál legény vagy benne, Marci; no hát vigyázz is reá, mert ez a pompás suba igazi kincs. A tied?

Marci elvörösödött, hímezett-hámozott, de úgy megzavarta az uraság dicsérete, hogy végül összeszedte magát és azt mondta:

– Igenis, az enyém.

– Nagyon szép! Isten áldjon, Marci!

– Isten áldja meg a nagyságos urat is! – felelte Marci és ott maradt a helyén, mintha gyökeret vert volna hirtelen a földbe mind a két lába.

Az uraság már régen eltűnt valahol az erdőségben s ő még mindig nem tudott magához térni. Mit mondott, az Istenért? Hiszen nem az igazságot mondta; nem övé a suba, hanem kettőjüké. Roppantul szégyellte magát s már-már el akart futni az uraság után, hogy megmondja neki a tiszta igazságot, de aztán mégis csak meggondolta a dolgot és helyben maradt. Minek mennél, te bolond – mondogatta szívében a *hiúság* –, hiszen az uraság sohasem fogja megtudni, hogy ez a suba nem egyedül a tied. Minek mennél, te bolond – tanácsolta aztán az *önzés* –, hiszen csak rajtad áll, hogy ez a pompás suba örökre a tied maradjon...

Ettől a gonosz belső hangtól azonban úgy megijedt a legény, hogy lekapta a válláról a subát, otthagya a nyáját és futott, futott, meg sem állt hazáig, ahol öccse nagy bámulattal fogadta és tízszer is megkérdezte, hogy miért jött ebben a szokatlan időben haza? Éppen dél volt.

– Beteg vagyok, testvérem – felelte Marci. – Eredj ki te a nyájhoz, majd én addig lefekszem ide cseppet az ágyra és kipihenem magam.

– Jól van, bátya, felelte János – csak nyugodj békével, majd őrzöm én a nyáját.

Azzal felvette a subát, elbúcsúzott Marcitól és kiment az erdőbe a nyájhoz.

Úgy történt azonban a dolog, hogy alig járt-kelt ott, egyszerre csak kettéváltak a bokrok és kilépett onnan az uraság. János leemelte a kalapját és ő is éppen olyan becsülettudó tiszteességgel üdvözölte, mint Marci az imént.

– Jó napot, János! – köszönté mosolyogva az uraság és végignézte jó indulattal a sudár legényt; – hol van a bátyád?

– Hazament, kérem alássan; beteg.

– Ejnye, ejnye! Hanem hallod-e, János: én már sok földet bejártam, de ilyen szép subát, mint ez, ami a válladon van, még csak egyet láttam. Mondhatom, hogy gyönyörű suba!

Jánosnak tetszett ez a beszéd nagyon. Végig pillantott magán és reáhagyta, hogy igenis, úgy van, amint a nagyságos úr mondja.

– Remélem, hogy a tied?

János éppen úgy elvörösödött erre a kérdésre, mint a bátyja, csak hogy ő még hamarabb rászánta magát a válaszra, mint az.

– Igenis, az enyém, – felelte remegő hangon.

– Szép! Atyátok jól gondoskodott rólatok – mondotta az uraság és barátságosan köszönve, elhagyta az erdőt.

János pedig ott állt egymagában, mint egy cövek s az első percben ő is el akart futni az uraság után, hogy lerázza lelkéről azt a hazugságot, amelyet a *hiúság* veszedelmes ösztönzésére vett reá, de aztán ő is helyben maradt, ő is csak elgondolkozott, ő is utat nyitott az *önzés* tanácsainak, amelyek azzal hálózták körül a szívét, hogy ne hagyja a subát, tartsa magának, hiszen csak rajta áll, hogy ez a pompás jószág mindörökre az övé maradjon...

Ettől a gonosz hangtól azonban ő is úgy megrettent, hogy lekapta válláról a cifra subát, megindult esze nélkül, ki az erdőségből és futott, futott, ahogy csak a lába bírta, haza.

A tulajdon lelkiismeretétől futott, éppen, mint Marci. Otthon azt mondotta, hogy ő is megbetegedett és nem őrizheti a nyáját; majd kinéz utána estefelé. A subát azonban a világ minden kincséért sem vette volna fel aznap; úgy érezte, hogy nehezebb vállán az ólomnál és perzselőbb a tűznél. Hadd függjön a szegen és vegye fel Marci, ha akarja, ő nem. Azt persze nem is gondolta, hogy Marci éppen úgy fél a subától, mint ő.

Estefelé mindketten fölkerelkedtek és kimentek az erdőbe, hogy betereljék a karámba a nyáját. De milyen nagy volt ijedelmük, midőn látták, hogy híja van a nyájnak: öt darab hiányzik, az öt legszebb, legbecsesebb.

Hová lettek? Rossz emberek vitték el vagy tán a farkas szaggatta szét őket? Az most már mindegy; az elveszett állatokat késő estig sem tudták megtalálni.

Elcsüggedve, fáradtan tértek vissza a keresésből, s amire ismét a nyájhoz értek, akkor vették észre, hogy amíg odajártak, ismét elveszett öt darab, öt a legszebbek után következő szép állat; összesen tíz.

Marci nekibúsulva, először életében most mondott keserű szavakat öccsének s a vége természetesen az lett, hogy János, aki szintén úgy érezte a veszteséget, mint Marci, szintén kemény hangon hibáztatta bátyját, azt mondván, hogy ha ő nem jött volna idő előtt haza és nem bontotta volna meg a szokásos rendet, hát akkor semmi baj sem történt volna.

– Nem is hiszem, hogy beteg voltál! – vágta oda elkeseredve és hátat fordított Marcinak, akinek ez a szemébe mondott vád egyszeriben felforraltta a véréét.

– Te hazudtál! – felelte vissza haraggal, te voltál lusta, hogy kinn maradj helyettem, a te könnyelműséged az oka ennek a bajnak.

– Hallgass!

– Te hallgass, annyit mondok!

Veszekedve, haraggal ballagtak haza és ettől a szerencsétlen naptól kezdve folytonos civakodásban éltek. Később már össze is verekedtek a felett, hogy kié legyen – a suba? Marcié-e, Jánosé-e?

S villongásaikban végképp elfelejtkeztek a jó öreg pásztor bölcs tanácsairól, aki pedig előre megmondotta nekik, hogy a *hiúság* lába nyomában az *önzés*, az önzés lába nyomában a *pusztulás* szokott járni...

A nyár elmúlt, elkövetkezett a tél; hideg, fagylaló szelek rázogatták a pásztor-kunyhó rosszul összetakolt oldalfalait: a gyűlölködő testvérek azonban még a természet e komoly intésére sem békültek ki. Ugyanegy helyen aludtak ugyan, de hol Marci vette le a subát Jánosról, hol János rántotta le Marciról, ahelyett, hogy mint atyjuk tanácsolta: *egyenlő mértékben* használták volna, hiszen elég nagy és elég meleg lett volna arra, hogy betakarja, megvédje mindkettőjüket.

A végén aztán odáig mentek ebben a csúnya torzsalkodásban, hogy Marci a legkeményebb fenyegetéssel egyenesen megtiltotta Jánosnak a suba használatát. János szintén dühbe jött és ő is kikötötte, hogy Marci se merje többé vállára venni.

Így is történt.

A haragos testvérek szóba se álltak egymással; jöttek-mentek a kunyhóban, mintha nem is ismernék egymást; a szép suba pedig ott függött használatlanul a szegen. Se Marci, se János nem vette fel.

Egy zimankós este aztán véletlenül egyszerre találtak hazaérkezni és azt látták, hogy a kunyhó ajtaja ki van dőlve, a zár letörve, az ablak nyitva: a kunyhóból magából pedig minden, de minden kézi szerszám, egy kevés étel, apróság, Jánosnak a dohánya, Marcinak a fejszéje nyom nélkül eltűnt és eltűnt a szegről a viszálykodás tárgya: a szép suba is.

Elvitték a rossz emberek.

A testvéreknek nem maradt semmi egyéb, csak a megbánás és az az önvád, hogy ez a szerencsétlenség bizony nem érte volna őket, ha a jó öreg pásztor bölcs tanácsait szívvel-lélekkel, ahogy a derék testvérekhez illő: megtartották volna.